БЮЛЕТИН на Съюз на преработвателите на плодове и зеленчуци

Брой 10/м. октомври 2022 г.

Общо събрание на СППЗ на 01.12.2022

Прочети повече

Консервите с 30-40% ръст в цените

Прочети повече

Удар върху доверието на потребителите

Прочети повече

Инсинуации, мантри, решения, част 5

Прочети повече

П О К А Н А

за

Годишно отчетно-изборно събрание на Съюз на преработвателите на плодове и зеленчуци

Управителният съвет на Съюза на преработвателите на плодове и зеленчуци в Република България /СППЗ/ на основание чл. 26 от ЗЮЛНЦ и чл. 19, ал. 1 от Устава на СППЗ, Ви кани и свиква Годишно отчетно-изборно събрание на

1-ви декември 2022 г.
от 13.00 часа
комплекс „Тракиец“, с. Житница, обл. Пловдив.

при следния

Дневен ред:

- Попълване състава на Управителния съвет
- Приемане на доклада на Управителния съвет за периода 2021-2022 г.
- Разни;

При липса на кворум, на основание чл.27 от ЗЮЛНЦ и чл. 19 ал.3 от Устава на СППЗ, Общото събрание ще се проведе на същата дата и място при обявения дневен ред от 14.00 часа независимо от броя на присъстващите

Регистрацията е от 12.00 часа

Консервите с 30-40% ръст в цените, няма родни зеленчуци

Интервю на Юлиана Стоичкова, сп. Агрозона със Стойко Кировски, председател на УС на СППЗ

Инфлацията, високите цени на природния газ и липсата на адекватно субсидиране в сектор Плодове и зеленчуци изправя през тази година браншът на преработвателите и производителите на консерви пред нови въпроси и нови цени на продукцията им. С риск от разваляне на договори са много от поръчките от Западна Европа и САЩ, където търсеното увеличение на крайните стойности на родните производители се оценява като неприемливо.

„Високата цена на природния газ се отразява и на нашата промишленост, но той не е основно перо в нея. Той е застъпен в себестойността на консервите между 5 и 10% в зависимост от вида консерва. Поскъпването на газа ще ни се отрази, но не като при други производства, като например, стъкларските заводи, където природният газ е до 70-90% от разхода за производство на един буркан“, коментира още Кировски. Според него обаче увеличението на разхода за амбалаж неизменно ще се отрази и на стойността на консервите. „Бурканите в последната една година поскъпнаха с около 85%. Сега, ако се повиши газът, поскъпването на бурканите няма да е малко, сигурно в рамките на 30-40% ще има увеличение на цената“, прогнозира председателят на СППЗ.

Производството на суровини се свива с 20-30% всяка година

Малко хора останаха да гледат зеленчуци, които да захранват преработвателните предприятия у нас. Това е генералният извод, който се налага през последните години и твърде устойчива тенденция на намаление на площите всяка година.

„Обезпечеността с българска суровина за преработка не е достатъчна, никога не е достатъчно, защото много малко хора гледат, особено зеленчуци. Поради лошата политика на нашата държава в това отношение, субсидирането, производството се свива всяка година с 20-30%, особено при тези хора, които гледат зеленчуци с много работници. Голяма част от производителите дори се отказват. Например, производството на пипер през тази година ще намалее с поне 30%“, коментира Стойко Кировски.

Затова и все повече преработвателни предприятия търсят начин да се справят по своя рецепта – някои от тях се заеха и с производството на плодове и зеленчуци, които да обезпечават преработката им, а други внасят от съседни на нас държави.

Най-често се работи с Гърция, Македония, Сърбия, Турция, които са близки дестинации, защото суровината трябва да е прясна. „За съжаление, в Турция проблемът е това, че тя не е в ЕС и там имам много разрешени препарати, които в ЕС са забранени. Контролът по границата, ако не е много сериозен, на пазара влизат продукти, които не са с много чист състав. Надявам се държавата да взима мерки в това отношение“, каза още Кировски.

Пазарът става все по-несигурен

„Младите хора не искат вече да си правят консерви вкъщи и голяма част от тях си купуват. Има отлив от това всеки да си приготвя зимнина, но при нас се появи един много голям проблем през тази година. Става дума за експорта. Поради факта, че в България инфлацията е много по-голяма от инфлацията в Европа и в САЩ, на практика нашите продукти с високата си себестойност вече не са конкурентни на европейския и на американския пазар“, сподели председателят на СППЗ Кировски.

„Повечето американски фирми се отказват да работят с български производители на първо място, заради високата цена на самата консерва, и второ, заради скъпия транспорт. Един контейнер от тук до Америка, зависи на кой бряг е, струва около 8-10 хил. долара, а пък от другата страна на континента, откъм Калифорния, стана 12 хил. долара контейнера, което натоварва изключително много цената на самата стока и американците започват да си купуват консерви от Южна Америка или където е по-близо, или държави, които субсидират износа на консерви, като Турция, например“, коментира Стойко Кировски.

Тъй като сезонът е все още в разгара си, реалните щети върху бизнеса ще станат ясни напролет, но експортът на консерви ще загуби много през 2022 г, прогнозира Кировски. По думите му заради високите цени около 40% от износа на консерви е спрял. Очаква се и предприятията, които са предимно с експортна насоченост през този сезон да отчетат по-лоши резултати в края на годината.

В Европа пък традиционно действащи от години вериги и договори вече са развалени, тъй като потребителите зад граница не могат

да поемат подобно увеличение на стойността на продукта. „В Европа могат да приемат едно увеличение на цената на нашите консерви от 8 до 10%, но ние искаме да ги вдигнем с 30-40%, защото не ни излиза иначе сметката при тези стойности на опаковки, на труд, на всичко“, категоричен е Стойко Кировски.

Българските потребители обаче не могат да се лишат от родната консервна продукция и въпреки негодуванието в промяната на етикета, продължават да купуват и при новите цени.

Работната ръка се превръща в сериозен фактор

Според Стойко Кировски работната ръка се превръща във все по-голям

проблем в хранително-вкусовата промишленост. „Огромен проблем е с работната ръка в момента. Там много неща не са изчистени, особено с тези еднодневни договори. Не може днес да имаш 200 души сезонни работници и на всеки да правиш договор. Безсмислици!“, категоричен е Кировски и допълва: „На младите хора не им се работи в земеделието. Средната ръка липсва, няма училища, които вече да дават средни кадри. В Пловдив има едно училище по ХВП, което подготвя средни кадри за бранша и в края на учебната година написах писмо до всички випускници, които завършиха, че предлагаме работа, че пътят им на развитие може да продължи в нашите предприятия, да се явят на интервю, да си кажат интересите. Не получихме нито един отговор. Това говори, че средното образование изобщо го няма. Да си намериш в днешно време електротехник или стругар, или шлосер, или човек, който да поддържа определени машини, това е пълен абсурд!“, допълни още председателят на СППЗ.

Добре ли са земеделците и ние сме добре

Правилното субсидиране в земеделието е един от начините за преодоляване на кризата не само в преработката, но и в производството на зеленчуци, категорични са от бранша на консервната промишленост. „Правилното субсидиране в земеделието е от основно значение, защото когато земеделците са добре и ние сме добре. Не може 1 дка жито и 1 дка корнишони да се субсидират по един и същи начин, при положение, че от 1 дка жито се вадят няколко стотин лева, а от 1 дка корнишони няколко хиляди лева, бих казал 1:10 и да ги субсидираш по един и същи начин е много неразумно. Оттук трябва да се започне“, категоричен е Стойко Кировски за решенията в сектора.

Източник: www.agrozona.bg

Създаването на механизъм за взаимодействие между производители и търговски вериги

Министерството на земеделието проведе третото заседание на работната група по въпросите, свързани с изготвяне на предложение за създаване на механизъм за взаимодействие между българските производители и търговски вериги. В срещата участваха заместник-министрите доц. Крум Неделков, Тодор Джиков и Георги Събев, експерти и заинтересованите страни.

„Ще поискаме промяна чрез законодателната инициатива в две основни посоки. Това е задължителната регистрация на търговците на едро по специален регистър по подобие на всичките страни в ЕС, където търговците на едро ще могат да търгуват с определени продукти първично производство“, съобщи заместник-министър Тодор Джиков. Като допълни, че втората дейност е свързана със създаването на 6 големи събирателни тържища, на които продукцията ще може да се комплектова и да се постигне еднаквост при етикетирането, опаковането и логистиката, за да може да достигне до местата за крайно предлагане каквито са веригите. „Ще въведем и изисквания за складовете на едро, като целта ни е да премахнем анархията, която в момента съществува“, каза още Джиков. „По веригата „От фермата до трапезата“ трябва да има точна и ясна проследяемост“, категоричен бе той.

Заместник-министър Георги Събев представи европейски практики за обозначаване на продукти. Той обърна внимание, че е необходимо прецизиране в определенията, за да не бъдат подвеждани потребителите. „На пазара и сега има много храни, използващи подобни определения, но не е ясно и еднозначно какво стои зад тях“ уточни Георги Събев. По отношение на контрола той обясни, че в другите държави членки на ЕС сдруженията се обединяват и изграждат самостоятелна система за верификация и контрол. „Те сами си поддържат и гарантират качеството. Така, че не е задължително при въвеждането на някакъв стандарт, той непременно да се следи от държавна институция, може с инициатива на бизнеса“, уточни Събев.

„Трябва да се работи за промотиране на биопродуктите и популяризирането на родното производство в търговските вериги“ посочи земеделският заместник-министър доц. Крум Неделков. „Можем да ползваме опита на големите държави като Италия, Франция, Германия, както и Унгария. Те имат дългогодишни добри практики при развиването на къси вериги на доставки и оптимизиране на логистична и складова политика в търговските вериги“, каза Неделков.

Следващото заседание на работната група е планирано за ноември.

Източник: www.mzh.government.bg

Актуални новини за зеленчукопроизводството

Оценките на САРА за средните добиви от открити площи през настоящата година е за по-високи равнища отколкото миналата година. При доматите, средните добиви се предвиждат на 26 т/ха (+11% в сравнение с 2021 г.), при краставиците и корнишоните – 17,8 т/ха (+11% на база 2021 г.) и при пипера - 20 т/ха, почти аналогично за година.

Очакванията за по-високи добиви рефлектират в повишаване оценките за полското производство, което при доматите може да достигне 65 хил.т. Общото производство на домати се изчислява на 108 хил.т. Полското производство на пипер се оценява на 59 хил.т (+4% към 2021 г) и общо производство от 61 хил.т.

Въпреки видимото намаление на вноса на разглежданите зеленчуци през първото полугодие на 2022 г. в сравнение със същия период на 2021 г., САРА запазва предвижданията за висок внос на годишна база, заради намаленото вътрешно предлагане и относителното запазване на консумацията, въпреки повишението на цените.

САРА оценява годишния внос на домати да се покачи до 105 хил.т, като за първите 6 месеца са внесени 52,7 хил.т. Вносът на пипер за година се предвиждаше на 39 хил.т, като вероятно ще бъде по-малък заради добрата реколта, като за полугодието са внесени 14,6 хил.т. Оценките за вноса на краставици през 2022 година са за 38 хил.т., като за полугодието са внесени 17,8 хил.т.

В следващите години може да се очаква продължаване тенденцията висок дял на вносните домати, пипер и краставици в консумацията на домакинствата, но спадът в броя на населението, което за 2020 г. е 6,5 млн.души и за последните 2 години се топи с

Изкупни цени, лв./тон

	06.2022	07.2022*	08.2022*	09.2022*	10.2022*
Домати	0,87	0,95	0,95	1,00	1,10
Краставици	1,05	1,00	1,10	1,00	1,00
Пипер	0,91	0,90	0,90	0,80	0,85

Източник: НСИ
** - прогнозни данни без включен ДДС*

Цени на едро, лв./кг.

	06.2022	07.2022	08.2022*	09.2022*
Домати - оранжерийни	2,55	2,29	2,05	2,55
Домати - внос	2,22	2,26	1,62	2,15
Краставици - оранжерийни	1,54	1,66	2,30	1,90
Краставици - внос	1,75	1,62	2,00	1,80

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС
** - прогнозни данни*

по-голям процент заради Ковид-19 ще задържа общите внесени обеми.

ЕК прогнозира спад с 9% при производството на домати в ЕС на годишна база. Оценките са за около 16,5 млн. тона продукция. Намалението ще е по-значително при доматите за преработка, които представляват близо 60% от общото количество–с около 14% под миналогодишното равнище. Предвижда се произведеното количество домати за прясна консумация да е около 6,2 млн. тона.

Цените на сладкия пипер в ЕС се задържат, като при зеления пипер в ЕС, те са 1,35 евро/кг, а червеният пипер в Испания в края на м.септември вече е 1,75 евро/кг. През м.октомври цените се очаква да продължат да растат, като при червения пипер те могат да достигнат 2,00 евро/кг. Цените на едро на зеления пипер в Турция през м.септември нараснаха за месец до 0,49 US$/кг, което е около 30% нагоре, а през м.септември се очаква да нараснат до 0,50 – 0,55 US$/кг.

Източник: Бюлетин Сара, септември 2022

Удар върху потребителското доверие

Макар заради добрите резултати компаниите да вдигат очакванията си за приходите, повечето не ревизират нагоре маржовете, което означава, че продажбите не са непременно по-печеливши. Сега се наблюдава ръст на продажбите, но той не е здравословен, а в повечето случаи се дължи на инфлацията, посочват анализатори. Очаква се повече клиенти да започнат да се съпротивляват на покачването на цените, което по всичко личи, че ще продължи и през втората половина на 2022 г.

Вдигането на цените може да започне да излиза скъпо и на производителите. Нагласите на потребителите вече се влошават, а хората вярват, че компаниите са хищнически настроени и използват момента да продават по-скъпо, отколкото разходите им го изискват, твърди анализ на Deloitte Insights. Доверието ерозира, а клиентите, които виждат цените като неоправдани, имат по-малко намерение да харчат. Тези нагласи вече започват да се материализират. През нагласи вече започват да се материализират. През юни в ЕС обемът на търговията на дребно намалява спрямо май с 2.6% при нехранителните стоки, с 1.4% при автомобилните горива и с 0.2% при храни, напитки и тютюневи изделия, показват данни на Евростат.

Източник: www.capital.bg

Противодействие на загубите и разхищаването на храна: от осъзнаването до осезаемата промяна

Общото събрание на Организацията на обединените нации определи 29 септември като Международен ден за осведомеността относно загубата и разхищението на храна, за да насърчи глобалните усилия за постигане на "цел 12.3" на ООН за устойчиво развитие.

Целта е да се намалят наполовина нивото на хранителните отпадъци на глава от населението в магазините за търговия на дребно до 2030 г., както и намаляване на загубите на храна по веригите за производство и доставка на храни.

Според двете налични оценки (от 2012 г. и 2022 г.), всяка от които използва различна методология, хранителните отпадъци в ЕС възлизат между 88 милиона и 153,5 милиона тона годишно; свързаните с това разходи остават 143 милиарда евро годишно. Това количество хранителни отпадъци се равнява на около 227 милиона тона CO2, или около 6 % от общите емисии на ЕС. Първичното производство, домакинствата и преработвателният сектор са най-големият

източник на хранителни отпадъци в ЕС. Докато близо 39 милиона души в ЕС не могат да си позволят качествена храна всеки втори ден, всеки човек губи средно между 173 и 343 кг храна годишно.

Намаляването на загубата и разхищаването на храна е неразделна част от стратегията на ЕС 2020 „От фермата до трапезата“ за справедлива, здравословна и екологична хранителна система. Стратегията предлага определяне на правно обвързващи цели за намаляване на хранителните отпадъци с 50 % в целия ЕС до 2023 г. и преразглеждане на правилата на ЕС за маркиране на датата, за да се избегне ненужното изхвърляне на храна поради погрешното възприятие на хората за датите „използван до“ и „най-добър до“

Очаква се държавите от ЕС да започнат да събират данни за хранителните отпадъци, като използват нова хармонизирана методология, въведена през 2019 г., и да докладват за националните нива на хранителни отпадъци.

Източник: FUSION, 2016 and FeedbackEU, 2022, Eurostat, 2020

Инсинуации, мантри и решения – продължение

Анастас Кехайов има над 50-годишен опит в обучението и подпомагането на висшия мениджмънт на повече от 800 български и международни фирми. Инженер по автоматика и телемеханика. Има дългосрочни специализации и стажове по макропрогнозиране и програмно целево планиране в IIAP Париж и информатизация на административни системи в CEPIA Роканкур. Докторатът му е по теория на запасите, а доцентурата - по стратегическо управление.

12 МАНТРИ – продължение

Мантра 9. Пенсионната система е недофинансирана

При тази застаряваща възрастова структура на населението, при този безплоден флирт с работодатели и синдикати за увеличаване на пенсионната възраст и за размерите и праговете на пенсионните осигуровки, при тоя необятно голям сив пазар на труда и при пълната липса на доверие в справедливостта на пенсионната система няма как нейните постъпления да й покриват разходите, ако няма дофинансиране от държавния бюджет.

Отделно от това държавният бюджет допълва ниските пенсии чрез социални помощи. Бъдещият пенсионер все още няма доверие в допълнителното пенсионно осигуряване. Влагането на пари в срочни депозити и осигуровки не гарантира стойността на парите. Няма и развита култура на лично инвестиране в акции с очакване на дивиденти от тях. Темата за недофинансираната пенсионна система е бездънна каца за глаголстване. Тя дава простор да се демонстрира грижа към ближния, но бави нужните радикални решения, а те са болезнени и това е риск за охлаждане на горещата народна любов.

Мантра 10. Ред се въвежда чрез строг контрол и силни санкции

Това е заблуда. Контролът и санкциите само те научават как по-майсторски да лъжеш и да укриваш резултатите, за да не те изловят в нарушение и да понесеш санкции за това. Ако се увеличи броят на катаджиите, не спада броят на реалните нарушения, но расте броят на установените нарушения, завалряват актове и глоби, водачите си примигват с фаровете, катаджиите са разкрити, колите гузно ги подминават, по-малко установени нарушения има, най-накрая катаджиите констатират повишена култура на движението.

Ред се въвежда чрез взискателност от ръководителя и чрез поощряване на всеки успех. Тази работеща истина лека полека се осъзнава и в индустрията, и в полето на услугите. Също така контролът те вкарва да влезеш в релсите и парализира всяка инициативност.

Но ако се вгледаме в администрациите, голяма част от капацитета им е погълнат точно от подобни дейности – контрол на изпълнението и търсене на виновници за наказване. Освен пропиления административен капацитет, контролът е и катализатор за корупция. Контрола за допуснати грешки трябва да го заменим с превенция срещу грешките, което изисква да разберем причините за грешки и да вземем мерки срещу грешките. Повечето от причините за грешки са известни и са неоспорими. И проблемът тук е, че липсва смелост да се предприемат радикални

мерки за премахване на тези причини.

Мантра 11. Народното събрание е законотворчески орган

Съгласно Закона за необходимото разнообразие, закон от Обща теория на системите, разнообразието на регулатора е по-голямо от разнообразието на регулирания обект. Казано на друг език, регулаторът трябва да има решение как да въздейства на обекта при всяко възможно отклонение от нормалното поведение, от изискваното поведение. Значи, колкото по-сложен е обектът, толкова по сложен трябва да е неговият регулатор. Но всяка сложна система е тромава, допуска грешки и като цяло не работи ефективно. Изводът е, че колкото по-сложно е обществото, а то става все по-сложно откъдето и да го погледнеш, толкова по-трудно е то да бъде насочвано и контролирано чрез закони.

Заблуда е, че ще намалим хаоса чрез въвеждане на още много на брой и нови закони. На депутатите в Народното събрание им отива да се джафкат като обсъждат, приемат и променят закони, но това, освен че е ялова работа, защото промените в едни закони водят до промени в други закони, губи от ценното време на същите тези депутати да се фокусират върху приоритетите на обществото и държавата и свързаните с тях политики.

Интересно е да се анализират две съотношения. Първо, какъв дял от работното време на депутатите е зает със законодателни дейности (би трябвало този дял да е висок). Второ, какво е съотношението между време за обсъждане на целта на един или друг закон и време за дебатиране на спорни клаузи поради претупана работа на комисиите, които са подготвяли текстовете на този закон (би трябвало акцентът да е върху целта).

Сбъркана е ролята на комисиите към Народното събрание в законодателния процес. Едни и същи хора работят по създаване на един закон и после го дебатират и гласуват. Би могло работата на тези комисии да се постави на по-обективна основа чрез участие в тях на много по-широки от сега кръгове от независими експерти, чиито идеи, анализи и преценки ще бъдат по-безпристрастни, защото няма да са политически мотивирани.

Парламентарният контрол би трябвало се провежда като част от регулярна процедура за периодичен отчет на органите на изпълнителните власти пред Народното събрания. В сегашния си вид той е по-скоро мегдан за сблъсъци между управляващи и опозиция.

Народното събрание не е терен за политическа надпревара и предизборна пропаганда. Те имат място в предизборните кампании, но не и в деловите делници на Парламента. Народното събрание е творецът на закони и това е важна и присъща негова функция. Но законовата уредба трябва да насочва и да улеснява управлението на социалните и стопански процеси, а не да внася допълнителна ентропия в и без друго големия хаос.

Мантра 12. Демокрация означава пълна свобода на личността

Свободата на личността е свобода само дотам доколкото не ограничава или заплашва свободата на другите личности и другите групи в обществото. Свободата на личността не е слободия и демокрацията не е анархия. Демократичните свободи са ценност на съвременните общества във взаимната защита на интересите на отделните им членове.

Членовете на обществото имат права, имат и задължения. Свободата на личността не е само да се възползваш от правата си, но и да си изпълняваш задълженията. Свободата на личността започва от това, с което, като си полезен за себе си, си полезен за другите. И свършва до това, че бидейки полезен за себе си, не заплашваш свободата на другите. Границите на лична свобода са по-либерални или по-затегнати според текущата фаза на развитие на обществото – дали е безоблачно небе или грози криза от някакъв вид.

При криза личната свобода се ограничава в една или друга насока и в различна степен според естеството на кризата и с цел да се опази жизнеността на обществото като цяло.

Ако Англия, Франция и САЩ първи в света са прокламирали свободата на личността и после скандинавските страни стройно са им припяли, сега точно в тези страни, а и по цял свят правителствата свиват личните свободи в защита на обществената сигурност. Заради тероризма ни претършуват по летищата, следят ни телефоните и компютрите. Заради Ковид-19 ни ограничават пътуванията, контактите, покупките и развлеченията.

Свободата на личността е маркетингова постановка за разпространяване на идеите на политически кръгове, на които е поръчано да размекват гражданската дисциплина на обществото, за да го направят уязвимо на националистични и сепаратистки намерения.

Политиканите обилно глаголстват за свободата на личността, но ги е страх да й посягат, не толкова защото не я признават и уважават, а защото наближават поредните избори.

Демокрация не означава безгранична свобода на личностите. Тя означава общество, в което всеки негов член е приел да познава и да спазва правилата на това общество.

Обобщение за 12-те мантри

Посредством всичките тези 12 мантри енергията на обществото, вместо да се насочва в позитивни действия, се натиква и похабява в глухите улици на непостижимите химери.

Това води до разочарования от неуспехите и загуба на вяра, че бъдещето зависи от нас.